

YONILG'I TA'MIRLASH TIZIMI

*Termiz shahar 1-son texnikumi ishlab chiqarish
ta'limi ustasi Safarov Azamat*

Yonilg'i ta'minlash tizimi avtomobilning "yuragi" bo'lib, uning vazifasi yonilg'ini saqlash, tozalash va dvigatelga kerakli miqdorda, ma'lum bosim ostida yetkazib berishdir. Quyida tizimning tuzilishi, turlari va nosozliklari haqida batafsil ma'lumot keltirilgan.

1. Tizimning asosiy tarkibiy qismlari

Zamonaviy avtomobillarda tizim quyidagi elementlardan iborat:

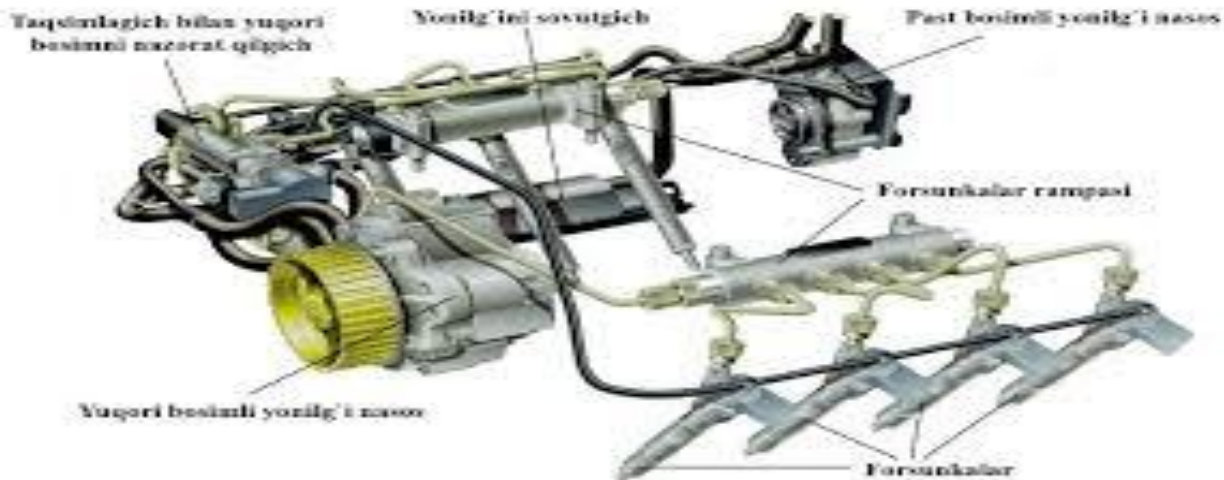
- Yonilg'i baki: Yonilg'i zaxirasini saqlaydi. Ichida yonilg'i tebranishini kamaytiradigan to'siqlar (bafflar) bo'lishi mumkin.
- Yonilg'i nasosi (nasos-nasos): Elektr yuritmal bo'lib, ko'pincha bak ichida joylashadi. U 600 kRa gacha bosim hosil qilib, yoqilg'ini tizimga haydaydi.
- Filtrlash tizimi:
  - Dag'al tozalash filtri: Yirik kirlarni ushlab qoladi.
  - Mayin tozalash filtri: Injektor yoki purkagichlarni shikastlashi mumkin bo'lgan juda mayda zarrachalarni tozalaydi.
- Bosim rostlagichi: Tizimda o'rtacha 0,5 MPa bosimni saqlab turadi va ortiqcha yonilg'ini bakka qaytaradi.
- Forsunka (injektor): Yoqilg'ini tuman ko'rinishida purkab, havo bilan aralashishini ta'minlaydi.

2. Yonilg'i tizimlarining turlari

Dvigatel turiga qarab tizimlar quyidagicha farqlanadi:

- Benzinli (Injektorli): Yoqilg'i forsunka orqali kiritish kollektori yoki to'g'ridan-to'g'ri silindrga purkaladi. Karbyuratordan farqi — jarayonni elektron boshqaruv bloki (ECU) nazorat qiladi.

- Dizelli: Bu tizimda yuqori bosimli yonilg' i nasosi (YuBYN) muhim rol o'ynaydi. Dizel yoqilg' isi juda yuqori bosimda purkaladi va havo bilan siqilish

natijasida o'z-o'zidan alanganadi.

- Gaz ballonli (GBM): Benzin o'rniga siqilgan yoki suyultirilgan gazdan foydalaniladi, bu iqtisodiy jihatdan tejamkor va ekologik toza hisoblanadi.

3. Asosiy nosozliklar va diagnostika

Tizimdagi muammolarni quyidagi belgilar orqali aniqlash mumkin:

- Dvigatelning qiyin o't olishi: Ko'pincha nasosning kuchsizligi yoki filtrlarning tiqilib qolishi sabab bo'ladi.
- Quvvat pasayishi: Injektorlar ifloslanganda yoqilg' i noto'g'ri purkaladi, natijada avtomobil tezlashishi sustlashadi.
- Yoqilg' i sarfining ortishi: Tizimda germetiklik buzilgan bo'lishi yoki datchiklar (masalan, havo miqdori datchigi) noto'g'ri ma'lumot berayotgan bo'lishi mumkin.

4. Ta'mirlash va xizmat ko'rsatish texnologiyasi

Ta'mirlash jarayoni diagnostikadan kabi manbalarda quyidagi texnologik bosqichlar tavsiya etiladi:

1. Tozalash: Forsunkalarni maxsus stendlarda ultratovush yoki kimyoviy usulda yuvish.
2. Almashtirish: Muddatini o'tagan filtrlar va ishdan chiqqan nasoslarni yangisiga almashtirish.
3. Sozlash: Dizel dvigatellarida purkash vaqtini va miqdorini rostlash